

SE POT MÂNTUI BOGAȚII?

Predică la Duminica a 30-a după Rusalii (Luca 18, 10-27)

Preot dr. Ionel Popescu

*„Și văzându-l întristat, Iisus i-a zis:
cât de greu vor intra cei ce au averi
în împărăția lui Dumnezeu”
(Luca 18, 24)*

Abstract: 30th Sunday after the Pentecost – the Rich Beneficiary – Guarding of Commandments – the Holy Gospel on the 30th Sunday after the Pentecost was rightened by the Church to be read throughout this period of the Fasting related to the Birth of Our Savior, Jesus Christ. It is an exhortation to benefaction or the aiding of the poor. The Holy Evangelist Luca sets forth the issue of wealth as an obstacle to salvation and completion of Christian life. Wealth, in itself, is not evil, but it becomes a barrier to salvation when we relate to it as a last reality, when we reunite our souls so much to material items, so much that our concern for wealth enslaves our soul and leaves no room for God inside it.

Keywords: sermon, rich, God, salvation, material

Iubiți credincioși,

Evanghelia citită astăzi la sfânta Liturghie ne pune înaintea ochilor noștri sufletești, încă o dată, problema bogăției și a alipirii sufletului față de ea.

Tânărul dregător, cum îi spune sfântul evanghelist Luca (18, 18), probabil conducător de sinagogă sau poate funcționar de rang înalt în societatea iudaică a vremii, îl întâmpină pe Hristos Domnul și îl întreabă respectuos: „Bunule Învățător, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?” (Luca 18, 18).

Voind să arate interlocutorului Său și celor care asistau la această discuție despre cea mai importantă problemă existențială, că bun cu adevărat este doar Dumnezeu, Iisus îi răspunde: „Pentru ce mă numești bun? Nimeni nu este bun, decât numai unul Dumnezeu” (v. 19). Într-adevăr, oamenii oricât s-ar strădui să-și îmbunătățească starea sufletească, oricât ar urca de sus pe scara virtuților, nu vor putea niciodată să devină buni în chip deplin, pentru că bunătatea

absolută este un atribut al dumnezeirii. Păzirea poruncilor, recomandată de Mântuitorul tânărului dregător, l-ar putea însă apropia pe acesta de acea frumoasă și nobilă calitate de om cinstit, corect, păzitor și împlinitor al Legii divine. Răspunsul primit nu-l mulțumește însă pe tânărul bogat. El dorește de la Învățătorul un răspuns mai clar și mai profund, totodată. În sufletul său era mult zbulucium, era un sentiment acut de neputință, simțea că îi lipsește ceva foarte important. De aceea, dorinței fierbinți de a afla răspuns la cea mai chinuitoare și arzătoare problemă a vieții sale, Domnul Hristos îi spune direct că soluția pentru a atinge acel grad înalt de desăvârșire, la care râvnește, este una singură: „Vinde toate câte le ai și le împarte săracilor și vei avea comoară în ceruri și vino de urmează Mie” (v. 22). Prin urmare, văzând râvna aceluia tânăr preocupat de viața veșnică, Domnul nostru Iisus Hristos ar fi dorit ca el să-și dăruiască întreaga sa viață slujirii lui Dumnezeu și oamenilor. Înainte de a păși, însă, pe acest drum frumos, dar nespun de anevoios, presărat de multe ori cu ispite, cu încercări, cu dezamăgiri și cu suferințe, tânărul este sfătuit să-și împartă averiile săracilor. Aceștia nu vor putea să-i răsplătească niciodată pentru darul primit, așa încât bunurile dăruite lor se vor transforma în comoară de viață veșnică. La judecata obștească, binele făcut pe pământ va mărturisi pentru noi, spune Mântuitorul: „Adevărat zic vouă: întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut” (Matei 25, 41). Și cum tânărul avea multe bogății, mult bine putea face cu ele.

După râvna pe care o arăta, ne-am fi așteptat ca tânărul dregător să se întoarcă repede acasă, pentru a împlini povăța primită de la „Bunul Învățător”. Evanghelistul ne spune însă altceva și anume că tânărul, la auzul acestor cuvinte, „s-a întristat, căci era foarte bogat” (v. 23). De data aceasta, averiile a fost, iată, mai tare decât dorința după desăvârșire. Din păcate, nu el era stăpânul averii sale, ci averea îl stăpânea pe el. S-au adeverit și în cazul acesta cuvintele Domnului: „Unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta” (Matei 6, 21-23).

În rugămintea către tânărul pe care l-a îndrăgit îndată ce l-a văzut, „Vinde averea ta, dă-o săracilor”, scria Oscar Wilde, nu la situația săracului se gîndește Iisus, ci la sufletul tânărului, sufletul minunat pe care bogăția îl desfigura.

Din păcate, dragostea față de bogățiile pământești l-a făcut pe acest tânăr să uite de suflet, de viața veșnică, să plece de la Domnul și să-i respingă chemarea la apostolat. Acest fapt îl determină pe Mântuitorul să le vorbească învățăcelilor Săi despre pericolele la care sunt expuși cei bogați în preocupările lor cu privire la mântuirea sufletului: „Cât de greu vor intra cei ce au averi în împărăția lui Dumnezeu”, spune Hristos Domnul. „Că mai lesne este a trece cămila prin urechile acului decât să intre bogatul în împărăția lui Dumnezeu” (Luca 18, 24-25). Aceste cuvinte îi fac pe cei ce ascultau să se întrebe: „Și cine poate să se mântuiască? Iar El a zis: Cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu” (v. 26-27).

Dreptmăritori creștini,

Cuvintele minunate ale Mântuitorului, „la Dumnezeu toate sunt cu putință”, revarsă balsamul mângâietor al nădejzii în sufletul tuturor celor ce suspină după dobândirea mântuirii și a vieții veșnice. Dumnezeu voiește, de altfel, „ca tot omul să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină” (I Timotei 2, 4). Și cel sărac și cel bogat au pururea deschisă ușa împărăției lui Dumnezeu.

Zaheu, vameșul, de pildă, adunase bogății multe în urma nedreptăților și a abuzurilor făcute semenilor săi cu prilejul strângerii dărilor. Când Iisus îl invită, însă, să coboare din sicomorul în care curiozitatea de a-L cunoaște îl făcuse să înfrunte privirile batjocoritoare ale locuitorilor Ierihonului, Zaheu este fericit să-L găzduiască și să mărturisească: „Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am nedreptățit pe cineva cu ceva, întorc împătrit” (Luca 19, 8). În urma acestei spovedanii sincere, bogatul vameș Zaheu și familia lui primesc dezlegare de păcate și făgăduința mântuirii.

Așadar, nu bogăția în sine este un păcat, ci păcatul se naște din reaua ei întrebuițare. Bogăția nu este un rău, dacă o stăpânim noi pe ea, adică ne împlinim din roadele ei nevoile noastre zilnice, iar din prisos oferim și celor neajutorați, celor lipsiți, bolnavi ori săraci. Altfel, bogăția aduce mari neajunsuri, multe griji, multe dureri și neliniști, precum și aspre muștrări de conștiință pentru oamenii care au dobândit-o pe căi necinstite, periclitând în mod cât se poate de limpede mântuirea sufletului. Cât de înțelept și de folositor este sfatul psalmistului cu privire la atitudinea oamenilor față de valorile materiale: „Nu nădărduiți spre nedreptate și spre jefuire nu poftiți; bogăția de ar curge, nu vă lipiți inima de ea” (Psalmul 61, 10).

Bogatul căruia i-a rodit țarina își face planuri nebunești de a-și extinde hambarele spre a-și depozita recoltele care să-i ajungă mulți ani, invitându-și sufletul să mănânce, să bea și să se veselească, Dumnezeu îl sancționează atunci când se așteaptă mai puțin: „Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău și cele pe care le-ai pregătit ale cui vor fi? Așa se întâmplă și cu cei care-și adună comori sieși și nu se îmbogățesc în Dumnezeu” (Luca 12, 20-21), conchide evanghelistul.

Istoria Bisericii noastre a consemnat numeroase, impresionante și pilduitoare pagini despre existența, de-a lungul veacurilor, a numeroși oameni bogați care au îmbrățișat învățătura Mântuitorului și-au vândut avuțiile, au împărțit banii semenilor săraci și L-au urmat pe cărarea mântuirii, lucru pe care tânărul bogat din Evanghelia acestei duminici nu a fost în stare să-l facă. Un exemplu strălucit în acest sens este sfântul Vasile cel Mare. Moștenitor al unei mari bogății în părțile Capadociei, provincie situată în Asia Mică (Turcia de azi), el și-a vândut moșiile, a împărțit banii săracilor și toată viața și-a închinat-o slujirii lui Hristos. Iar din ceea ce i-a mai rămas, când a ajuns episcop în Cezareea Capadociei, a inițiat o operă de caritate fără egal în primele secole

creștine, întemeind minunate așezăminte de asistență filantropică, leprozerii, școli pentru fetele sărace, el însuși alinând suferințele și rănilor celor leproși. Așezămintele sale formau un cartier al orașului, constituindu-se într-o adevărată cetate a milostivirii, a carității și a comuniunii, pe care poporul binecredincios a numit-o „Vasiliada”.

Din rândul renumiților filantropi ai Bisericii, care și-au împărțit averea celor nevoiași face parte și Sfântul Ioan Milostivul, patriarhul Alexandriei Egiptului (cc. 550-617). Acest sfânt Părinte s-a făcut repede cunoscut prin faptele sale de milostenie și prin osteneala pilduitoare de organizare a filantropiei creștine în părțile Alexandriei. Prima sa grijă, după întronizare, a fost să-și facă o listă cu cei săraci pe care-i numea stăpânii și domnii săi. „Să umblați prin toată cetatea și să-mi scrieți pe domnii mei”, a spus iconomilor săi. „Iar iconomii l-au întrebat: Care sunt domnii tăi, stăpâne?”. Răspuns-a patriarhul: „Cei pe care voi îi numiți săraci și nevoiași, aceia sunt domnii mei, pentru că ei pot să mă ducă la lăcașurile cele veșnice și să-mi dea tot felul de ajutor spre mântuire”. Slujitorii Patriarhiei Alexandriei au identificat șapte mii cinci sute de nevoiași, iar patriarhul a rânduit să li se ofere hrană zilnică din veniturile bisericilor.

Cinstiți creștini și creștine,

În Țările Române, mulți domni și boieri credincioși au dat întrebuițare bogățiilor lor în mod creștinesc, punându-le în slujba unor așezăminte spitalicești din străvechile noastre mănăstiri sau făcând daniile pentru susținerea ortodoxiei în Răsăritul aflat sub stăpânire otomană. Istoria consemnează, de pildă, faptele minunate ale sfântului domnitor Constantin Brâncoveanu care, din dragoste față de Dumnezeu, a folosit averile agonisite cu greu, pentru a ridica o serie de așezăminte, numite brâncovenesti, sau pentru a-i ajuta pe românii ortodocși din Transilvania în lupta lor sfântă de păstrare a ortodoxiei în fața stăpânirii habsburgice care-i silea să treacă la „legea împăratului”, adică la unirea cu Biserica Romei.

Credinciosul domnitor Constantin Brâncoveanu, fiii săi și sfetnicul Ianache au refuzat categoric solicitarea sultanului de a se lepăda de credința ortodoxă și promisiunea că se vor bucura de onoruri, funcții și bogății, în urma trecerii la islam, înscriindu-se, prin jertfa lor, în rândul celor care nu au pierdut cerul pentru bogățiile lor și pentru slava deșartă. Astăzi, ca mai totdeauna, bogăția îi face pe mulți semeni să-și piardă sufletul prin păcatul egoismului și prin setea neostoită de a agonisi cât mai mult, prin orice mijloace – fie ele și necinstite –, trecând cu ușurință peste orice simț de dreptate, în defavoarea celor mulți și umiliți. La astfel de oameni face referire apostolul Pavel în epistola adresată ucenicului său Timotei, episcop în străvechea cetate a Epsului: „Cei ce vor să se îmbogățească, dimpotrivă, cad în ispită și în cursă și în multe poft

nebunești și vătămătoare, ca unele care cufundă pe oameni în ruină și pierzare. Că iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor și cei ce au poftit-o cu înfocare au rătăcit de la credință și s-au străpuns cu multe dureri” (I Timotei 6, 9-10).

Bogăția poate deveni pedestal de înălțare dacă este chivernisită cu înțelepciune, dacă este folosită pentru opere de caritate, pentru copiii și tinerii nevoiași, înclinați spre studiu, sport, artă, pentru alinarea sufletelor celor vârstnici, pentru ctitorirea unor așezăminte bisericesti și de ocrotire socială. În felul acesta, bogăția devine „o cunună pentru cei înțelepți”, în timp ce „coroana celor nebuni este nebunia”, scria înțeleptul rege Solomon (Pilde 14, 24).

Vor înțelege vreodată acești îmbogățiți peste noapte că bogăția devine piedică în calea mântuirii atunci când ne alipim sufletul atât de mult de bunurile materiale, încât nu mai rămâne loc în el pentru prezența lui Dumnezeu. Tânărul dregător despre care face vorbire evanghelia acestei duminici tocmai într-o astfel de stare a ajuns. Atât de mult s-a atașat de cele pământești încât a pierdut cerul pentru bogățiile sale. Pe de altă parte, un înțelept din vechime sublinia că nici sărăcia nu te mântuiește și nici bogăția nu te pierde. Sunt mulți oameni săraci care aleargă neconținut după bunuri materiale, care uită de Dumnezeu și de îmbogățirea prin Harul Său, după cum sunt foarte mulți semeni bogați dominați de averile lor.

Părintele Arsenie Boca spunea credincioșilor din vremea sa că „nici bogăția în sine, nici sărăcia în sine, n-au calitatea de a te osândi sau fericii pe planul veșniciei. Atitudinea sufletului față de ele este cea care determină veșnicia. Pot fi bogați care se mântuiesc și săraci care nu se mântuiesc, deci se osândesc. Ești sărac și zorit cu gândul după avere, iată că nu te mântuiește sărăcia ta. Ești bogat, dar desfăcut cu inima ta de bogăția ta, iată că nu te primejduiește bogăția ta. Unul a lăsat să se scrie pe piatra mormântului său: „*Ce-am dat, am câștigat; ce n-am dat, am pierdut*”.

Preaiubiți credincioși,

Întrebarea formulată la începutul acestui cuvânt de învățătură: „Se pot mântui bogații?” primește azi un răspuns afirmativ. Toți oamenii au posibilitatea de a se mântui, indiferent de starea lor materială. Așa ne învață Sfântul Ioan Gură de Aur care spunea contemporanilor săi bogați: „Averile pe care le pui în mâna săracilor, le pui într-o visterie sigură, în mâna lui Dumnezeu [...]. Iar când te vei duce în patria ta (cerească), odată cu averile tale, vei fi lăudat, vei fi încununat și pe deplin mulțumit și fericit”.

Părintele Arsenie Boca are, de asemenea, un cuvânt plin de înțelepciune pentru semenii care au agonisit, prin muncă cinstită, valori materiale. „Atitudinea sufletului față de bogăție – spunea părintele – trebuie să fie ca a unui administrator al bunurilor altuia... Câtă vreme economisim averile după legea iubirii

de oameni, Stăpânul averii ne-o menține; dar dacă uzurpăm dreptul lui Dumnezeu, o pierdem și ne pierdem”.

În vremurile noastre există oameni, firme, corporații naționale și internaționale care au acumulat bogății imense. Revistele care se ocupă de problemele economico-financiare întocmesc, anual, statistici cu milionarii autohtoni și cu miliardarii planetei. Unii dintre aceștia și-au adunat bogățiile în mod cinstit, trudind din greu, alții s-au îmbogățit însă pe căi necinstite, prin corupție și hoție, săvârșind abuzuri și nedreptăți, umilindu-i și disprețuindu-i pe cei săraci. Bogățiile acumulate cu lăcomie au mărit inegalitatea dintre oameni și au sporit ura celor nevoiași față de cei avuți.

Din dragoste față de Dumnezeu și respect față de valorile morale, unii oameni „darnici, cu inimă bună”, cu posibilități materiale apreciabile au înființat fundații și asociații social-filantropice, promovează și finanțează proiecte importante care sunt de mare folos celor bolnavi și săraci, „agonisindu-și lor bună temelie în veacul viitor” (I Timotei 6, 19).

Societatea post-modernă în care trăim promovează, din păcate și unele inițiative care nu se întemeiază pe iubirea față de Dumnezeu și de oameni, pe dorința sinceră de a ajuta, în mod dezinteresat, pe semenii care se confruntă cu grave nevoi materiale. Asemenea practici care nu au legătură cu mila sau caritatea creștină poartă numele de sponsorizare. Sponsorizarea, așa cum este practică astăzi, nu este altceva decât un mod interesat de a-și face unii reclamă și un mijloc de a-și spori mai mult puterea și bogăția. Mai mult valorează însă înaintea lui Dumnezeu banul văduvei, oferit cu inima curată, decât sponsorizarea ostentativă a celor bogați, care este departe de sentimentul și de valoarea etică a milei creștine. Unor asemenea oameni, Sfântul Vasile cel Mare le atrage atenția astfel: „Nu face comerț cu nenorocirile oamenilor! Nu prefăc mânia lui Dumnezeu în prilej de înmulțire a averilor tale! Nu înrăutăți, cu biciul neomeniei tale, rănilor celor aflați în suferință [...]. Bogăția v-a fost dată ca să răscumpărați sufletele, nu ca să vă fie pricină de pierzare”.

Fie ca noi toți, în calitate de creștini mărturisitori și de fii ai Bisericii, să ne atașăm cu sufletul de valorile spirituale și nu de bogățiile acestei lumi, să nu ne lăsăm robiți de avuții, ca bogații nemilostivi amintiți în sfintele cărți, ci pătruși de cuvintele Evangheliei ascultate în această duminică, să fim în stare a învinge pornirile spre îmbogățirea pe căi necinstite și să căutăm a ne îmbogăți în fapte bune, căci acestea vor da mărturie pentru noi la dreapta judecată a lui Dumnezeu. El ne va spune atunci tuturor celor care ne-am identificat cu cei săraci, flămânzi, însetați, bolnavi, închiși, cuvintele pline de mângâiere: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți Împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii” (Matei 25, 34). Amin.